

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลสีชมพู

อำเภอสีชมพู

จังหวัดขอนแก่น

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลสีชมพู

อำเภอสีชมพู

จังหวัดขอนแก่น

บทนำ

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ ภายใต้บังคับกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม อันดีของท้องถิ่น การจัดหาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อให้ข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ตำบลสีชมพู อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น เป็นปัจจุบัน และเพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจาก ชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐาน ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

๑. ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลสีชมพู ตำบลสีชมพู อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอสีชมพู ระยะห่างจากอำเภอศรีบุญเรือง ๒๕ กิโลเมตร อำเภอชุมแพ ๓๕ กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดขอนแก่น ๑๑๖ กิโลเมตร ตำบลสีชมพู มีเนื้อที่ประมาณ ๒๔,๒๖๐ ไร่

มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ตำบลนาออก	อำเภอศรีบุญเรือง	จังหวัดหนองบัวลำภู
ทิศใต้	ติดต่อ	ตำบลวังเพิ่ม	อำเภอสีชมพู	จังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ตำบลกุดธาตุ	อำเภอหนองนาคำ	จังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ตำบลบริบูรณ์	อำเภอสีชมพู	จังหวัดขอนแก่น

๒. ด้านการเมือง/การปกครอง

เขตการปกครอง มีการแบ่งพื้นที่การปกครองท้องถิ่นออกเป็น ๑๗ หมู่บ้าน มีพื้นที่การปกครองจำนวนหมู่บ้าน ๑๓ หมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีชมพู เต็มพื้นที่ ทั้งหมู่บ้าน ๑๓ หมู่บ้าน

๓. ประชากร/ครัวเรือน

ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรทั้งสิ้น ๙,๐๔๐ คน แยกเป็น

- ชาย ๔,๔๖๔ คน
- หญิง ๔,๕๗๖ คน

มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๑๐๒ คน/ ตารางกิโลเมตร

วิธีการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น วิธีการดำเนินการ/ขั้นตอน

๑. จัดทำโครงการ เพื่อเสนอขออนุมัติโครงการจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น
๓. สืบหาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น
๔. บันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นลงในระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลสีชมพู อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลสีชมพู อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาใน ท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา นั้นๆ ต่อไป

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมายเช่นเดียวกับ คำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่าปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

๑. กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่า คือ ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ ในชีวิตของคนเราผ่าน กระบวนการศึกษา สังเกต วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมา เป็นองค์ความรู้ที่ ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะ สาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐาน ขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะใช้ในการเรียนรู้ การ แก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

๒. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ ความรู้ความ สามารถและทักษะของคนไทย ที่เกิดจากสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ประยุกต์ และถ่ายทอด สืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทย ให้สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

๓. สามารถ จันทรสุรีย์ (๒๕๓๖) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของ ชาวบ้านทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนใน ท้องถิ่นซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่าง ในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้ง สติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมี ความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ใน หลายวิชา ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตรเป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค)
หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มหัตถกรรม และอื่นๆ เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทาง ด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการค้าการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้
เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิต
กรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานด้านต่างๆ ทั้งของ
องค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ใน
ชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ
เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มี
ประสิทธิผล

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงาน เกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น
ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และ ปรับใช้หลักธรรมคำสอนทาง
ศาสนาเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและ
สิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี
บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ประเพณี/วัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลสีชมพู
อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

- ประเพณีบุญข้าวจี๋ - ประเพณีบุญมหาชาติ
- ประเพณีวันสงกรานต์ - ประเพณีวันเข้าพรรษา
- ประเพณีวันออกพรรษา- ประเพณีบุญมหาภูฏิน
- ประเพณีบุญข้าวประดับดิน

-ประเพณีบุญข้าวจี๋

บุญข้าวจี๋หรือบุญเดือนสาม เดือนนี้ชาวนาส่วนใหญ่ถือกันตั้งแต่โบราณมาว่าเป็นเดือนสู่ขวัญข้าว คือ มีการถวายข้าวเปลือกพระ และนิยมทำบุญบ้าน สวดมนต์เสร็จพิธีสงฆ์ แล้วก็สู่ขวัญข้าวตามธรรมเนียม
พราหมณ์

-ประเพณีบุญมหาชาติ

บุญพะเหวด หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า บุญมหาชาติ เป็นประเพณีบุญ ตามฮีตสิบสอง ของชาวอีสาน จะมีการเทศน์มหาชาติ ซึ่งถือว่าเป็นงานอันศักดิ์สิทธิ์ผู้ใดฟังเทศน์มหาชาติจบภายในวันเดียว และบำเพ็ญคุณงามความดี จะได้อันสืบไปเกิดในภพหน้า

-ประเพณีวันสงกรานต์

สงกรานต์ หมายถึง การส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ คือ ตั้งแต่ ๑๓ - ๑๕ เมษายน แต่เดิม วันขึ้นปีใหม่ไทย คือ วันเริ่มปีปฏิทินของไทย จนถึง พ.ศ. ๒๔๓๑ และได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็น วันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่ จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๓

-ประเพณีวันเข้าพรรษา

"เข้าพรรษา" แปลว่า "พักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝน พระพุทธเจ้าจึงทรงวางระเบียบการจำพรรษาให้พระภิกษุอยู่ประจำที่ตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝน คือ เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ของทุกปี เรียกว่า "บุริมพรรษา"

-ประเพณีวันออกพรรษา

ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกว่าอย่างหนึ่งว่า “วันปวารณา” หรือ “วันมหาปวารณา” คือ วันที่พระสงฆ์ทปวารณากรรม คือเปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุกล่าวตักเตือนกันด้วยเมตตาจิตได้ เมื่อได้เห็นได้ฟังหรือสงสัย ในพฤติกรรมของกันและกัน

-ประเพณีบุญมหากรฐิน

กรฐินมีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวายตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นมิได้ ระยะเวลาสั้นมีเพียง ๑ เดือน คือตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ (วันเพ็ญเดือน ๑๒) ระยะเวลานี้เรียกว่า กรฐินกาล คือระยะเวลา ทอดกรฐิน หรือ เทศกาลทอดกรฐิน

-ประเพณีบุญข้าวประดับดิน

ในวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือนเก้า ชาวไทยอีสานจะมีงานบุญสำคัญเกิดขึ้นงานหนึ่ง งานบุญเดือนเก้า ซึ่งจะตรงกับเดือนสิงหาคมของทุกปี โดยจะนำข้าวปลาอาหาร ของคาว ฯลฯ แบ่งมาอย่างละเล็ก อย่างละน้อย ห่อใบตองเป็นห่อเล็กๆ นำไปวางไว้ตามโคนไม้ใหญ่หรือตามพื้นดินรอบๆ เจดีย์หรือโบสถ์ เพื่ออุทิศกุศลให้แก่ ปู่ย่าตายายญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว

ด้านการจัดการ

กลุ่มอาชีพในพื้นที่ ตำบลสีชมพู อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

- กลุ่มเย็บผ้า - กลุ่มเลี้ยงกบ
- กลุ่มทอเสื่อกก - กลุ่มเลี้ยงสุกร
- กลุ่มปลูกถั่วลิสง - กลุ่มเลี้ยงปลา
- กลุ่มเลี้ยงไก่ (พื้นบ้าน) - กลุ่มปลูกผักสวนครัว
- กลุ่มเลี้ยงโค - ร้านค้าชุมชน
- กลุ่มปลูกข้าวหอมมะลิ
- การจักสานด้วยไม้ไผ่
- กลุ่ม น้ำดื่ม
- ปลูกอ้อย
- ปลูกข้าว/ปลูกแตงโม/ปลูกพริก/ปลูกมะเขือ

ข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ตำบลสีชมพู
อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น แยกตามประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขาเกษตรกรรม

เกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/บ้านเลขที่	ด้านความสามารถ	หมายเหตุ
๑	นายคำผาย คำพิลา	๑๐	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.จอมบึง
๒	นางสวয় แสงทอง	๑๐	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.จอมบึง
๓	นางลัดดาวัลย์ ศิริอามาศย์	๑๐	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.จอมบึง
๔	นายบุญกอง ชาโสรส	๑๐	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.จอมบึง
๕	นายสุบิน กำไรเพชร	๑๐	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.จอมบึง
๖	นายแท้ ไม้ทอง	๑๒	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.โนนไผ่งาม
๗	นายประจักษ์ ฝ่ายปาน	๗	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.โนนทองหลาง
๘	นายเหลาทอง พระวิพันธ์	๗	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.โนนทองหลาง
๙	นางเทวี ขวานทอง	๘	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.ปาน
๑๐	นายอริญ จิตพิทักษ์	๙	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.โคกสูง
๑๑	นายฉลอง สีหา	๔	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.สีชมพู
๑๒	นายคำดี สังสีโว	๑๑	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.ชมภูทอง
๑๓	นายกันยา บัวผาย	๑๒	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.โนนไผ่งาม
๑๔	นายอดุลย์ คงชาติรี	๑๓	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ.โคกกลาง
๑๕	นายธนพล เพ็ญวิเศษ	๑๐	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ. จอมบึง
๑๖	นายบุญโฮม โคตรมงคล	๑๐	ทำการเกษตรผสมผสาน	บ. จอมบึง

สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค)

อุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็น กระบวนการใช้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดจนทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม

[illegible]

[illegible]

สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน

กองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/บ้านเลขที่	ด้านความสามารถ	หมายเหตุ
๑	สหกรณ์ร้านค้า	บ้านโนนสวรรค์	ปันผลกำไรจากการขาย	
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				

สาขาสวัสดิการ

สวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/บ้านเลขที่	ด้านความสามารถ	หมายเหตุ
๑	กองทุนวันละบาท	อบต. สีชมพู	บริหารจัดการด้านประกันชีวิต	
๒	กองทุนขยะ	อบต. สีชมพู	บริหารจัดการด้านประกันชีวิต	
๓	กองทุนแม่แห่งแผ่นดิน	บ้านโคกป่ากุง	บริหารจัดการด้านประกันชีวิต	
๔	กองทุนเงินล้าน	ทุกหมู่บ้านตำบลสีชมพู	บริหารงานเกี่ยวกับเงินกองทุนในหมู่บ้าน	

สาขาศิลปกรรม

ศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรมทัศนศิลป์ เป็นต้น

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/บ้านเลขที่	ด้านความสามารถ	หมายเหตุ
๑	วงดนตรีดอกกุณมิวสิก	ม. ๔	ดนตรี/หมอลำ	บ.สีชมพู
๒	นายวิจิตร บุญมี	ม.๕	ดนตรีประเภทพิณ/แคน	บ.หนองตาไก้
๓				

สาขาจัดการ

จัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานด้านต่างๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น

กรณี ของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/บ้านเลขที่	ด้านความสามารถ	หมายเหตุ
๑	นางศรีนวน หินนาง	บ้านโคกสูง	ประธานกลุ่มสตรีตำบลสีชมพู ทำดอกไม้จากใบลาน ใบมะพร้าว	
๒				
๓				

สาขาภาษาและวรรณกรรม

ภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

-ไม่มี

สาขาศาสนาและประเพณี

ศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมศาสนาทางศาสนาเชื่อและถ่ายทอดหลักศาสนาการบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว งานแต่งงาน การบวชพระ ขึ้นบ้านใหม่ งานมงคลต่าง ๆ เป็นต้น

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/บ้านเลขที่	ด้านความสามารถ	หมายเหตุ
๑	นายสำลี สมภูเวียง	บ้านวังมน	ด้านศาสนา	
๒	นายทองใบ พันสนธิ	บ้านห้วยสายหนึ่ง	ด้านศาสนา	
๓	นายสนาน ศรีม่วง	บ้านห้วยสายหนึ่ง	ด้านพิธีกร งานศพ/งานมงคล	
๔	นายภิรมย์ คำบุญเกิด	บ้านสีชมพู	ผอ. โรงเรียน พิธีกร งานต่างๆ	

โครงการจัดทำฐาน ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น / ปราชญ์ชาวบ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลสีชมพู อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

ความหมายและที่มา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือเป็นรากเหง้าที่บ่งบอกถึงความเป็นมาของท้องถิ่นหรือสังคมนั้น ๆ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมหรือพัฒนาภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นให้ดำรงอยู่และเกิดความภาคภูมิใจใน ผลผลิตของบรรพบุรุษ เมื่อกล่าวถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน คนส่วนใหญ่มักจะมองว่า การศึกษาในระบบเท่านั้นที่ดีที่สุด เพราะ หลักสูตรการเรียนการสอนถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา แต่ ข้อเท็จจริงกลับตรงกันข้าม การศึกษาของชาติกำลังประสบกับภาวะวิกฤต เช่น เด็กจบประถมศึกษาแล้วไม่ สามารถอ่านเขียนได้คล่อง เด็กมัธยมศึกษาบางคนหุงข้าวไม่เป็น ไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆในชีวิตประจำวัน ได้ดังนั้นจึงไม่สามารถหาวิธีการที่จะปรับปรุงอาชีพและความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น หากมีการนำเอาความรู้ จากภูมิปัญญาชาวบ้านมาหล่อหลอมรวมกับวิทยาการของสถานศึกษาก็จะสามารถสร้างชุมชนให้เข้มแข็งได้ ดังนั้นการศึกษาจึงมี2 วิธีทาง (Two – Way Communication) คือการถ่ายทอดความรู้จากสถานศึกษาไปสู่ ชุมชนและการนำ ความรู้จากชุมชนมาสู่สถานศึกษา จึงจะเป็นการบูรณาการการศึกษาแผนใหม่ดังนั้นหลักสูตร จึงควรมีเนื้อหา 3 ลักษณะเป็นองค์ประกอบ วิชาที่เป็นสากล (Universal Content) เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น วิชาที่เป็นความรู้เกี่ยวกับชาติของตนเอง (National Content) เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม วิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่น(Local Content) ในการให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นของให้ความหมายดังนี้คือ

1. ภูมิปัญญาชาวบ้าน คือบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีสติปัญญาที่สามารถนำความคิดมาใช้ประโยชน์ใน การดำรงชีวิต สำหรับภูมิปัญญานั้นเกิดได้ทั้งทางตรงคือประสบการณ์ของตนเอง และทางอ้อมที่ได้จากการ เรียนรู้จากผู้อื่นหรือความรู้ที่สั่งสมสืบทอดกันมา

2.ภูมิปัญญาท้องถิ่น(Local Wisdom) หมายถึงผลงานอันเกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่ร่วมกัน ดำเนินงานตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งอาจเป็นในลักษณะกลุ่มและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป เช่น กลุ่มสตรีกลุ่ม แม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มจักสาน กลุ่มคนพิการ

3.ภูมิปัญญาไทย หมายถึง ผลงานที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนไทย ซึ่งนับว่าเป็นคุณค่าที่สามารถนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อสังคมในระดับประเทศ ซึ่งบุคคลที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญาหรือผลงานนั้นบางท่านเรียกว่าผู้ทรง ปัญญาไทย กล่าวโดยสรุป ภูมิปัญญาดังกล่าว เกิดจากการสั่งสมการเรียนรู้เป็นระยะเวลานาน โดยการเชื่อมโยงวิทยาการ ต่างๆเข้าด้วยกัน การเรียนรู้ของชาวบ้านนี้ไม่เหมือนกับการศึกษาในระบบที่แยกวิชาต่างๆออกเป็นหมวดหมู่ แต่ชาวบ้านเรียนรู้หลายเรื่องในเวลาเดียวกันโดยไม่ได้แยกเป็นเรื่องๆ

กล่าวโดยสรุป ภูมิปัญญาดังกล่าว เกิดจากการสั่งสมการเรียนรู้เป็นระยะเวลานาน โดยการเชื่อมโยงวิทยาการ ต่างๆเข้าด้วยกัน การเรียนรู้ของชาวบ้านนี้ไม่เหมือนกับการศึกษาในระบบที่แยกวิชา

ต่างๆออกเป็นหมวดหมู่ แต่ชาวบ้านเรียนรู้หลายเรื่องในเวลาเดียวกันโดยไม่ได้แยกเป็นเรื่องๆเหมือน การศึกษาในโรงเรียน ประเภทของภูมิปัญญา แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ภูมิปัญญาที่เป็น นามธรรม หมายถึง ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆในการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ภูมิปัญญาที่เป็นรูปธรรม หมายถึง ภูมิปัญญาที่ปรากฏเป็นผลงานจากการคิดค้นและ ประดิษฐ์ขึ้น สามารถประจักษ์แก่สายตาและนำมาใช้ในการดำรงชีวิต การทอผ้า ดนตรีศิลปะ นอกจากนี้ยังมีการจัดกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น 4 กลุ่ม (กระทรวงศึกษาธิการ/กรมวิชาการ/กอง วิจัย ทางการศึกษา,2540:4-5)ดังนี้

1.ภูมิปัญญาด้านคติความคิด และความเชื่อ ภูมิปัญญาด้านศิลปะวัฒนธรรมและ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

2.ภูมิปัญญาด้านแนวคิด หลักปฏิบัติหรือเทคโนโลยีที่ชาวบ้านนำมาใช้ในชุมชน ลักษณะสำคัญของ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญานั้นเกิดขึ้นจากการหล่อหลอมความรู้ประสบการณ์ความเชื่อ ปฏิกิริยา สิ่งแวดล้อม สิ่งที เหนือธรรมชาติกับความสามารถของคน ดังนี้ สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างที่อยู่ รอบๆตัวเรา เช่นดิน พืช อากาศ แม่น้ำ สัตว์พืช เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดความคิด ในการประกอบอาชีพ สิ่งทีเหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อ สิ่งศักดิ์สิทธิ์สิ่งสมมุติต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดศาสนา ลัทธิ หมายถึง กลุ่มคนที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันและก่อให้เกิดเรื่องจารีตประเพณีศิลปะวัฒนธรรม จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์วรรณกรรม ผู้ทรงภูมิปัญญา เป็นผู้ใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ต่างๆ ตลอดจนความชาญฉลาดในการเชื่อมโยง ประสบการณ์จากอดีตให้เป็นผลงานขึ้นมาใช้ในการ แก้ปัญหาและการคุณค่าและความสำคัญของ

3. ภูมิปัญญาไทย สร้างชื่อเสียง เกียรติยศ และศักดิ์ศรีให้แก่ชาติไทย สามารถนำมา ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อได้มีการพัฒนามีนักประดิษฐ์นำไปสร้างเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ และ นำมาช่วยในการอำนวยความสะดวก

4.ช่วยสร้างประเทศชาติให้มั่นคง เป็นการใช้ความเชื่อและกลยุทธ์ต่างๆที่เกิดจากภูมิปัญญาที่มี มาตั้งแต่ในสมัย โบราณ ซึ่งถือได้ว่ามีส่วนช่วยให้ประเทศชาติของเราด รงอยู่มาจนถึงทุกวันนี้ – ช่วย สร้างรายได้ให้แก่ประเทศชาติได้แก่ผลงานจากหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และอุตสาหกรรม การ ท่องเที่ยว ทั้งนี้ว่าเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก ท ารายได้ให้แก่ประเทศ อย่างมหาศาล

ชุมชนเข้มแข็งได้ด้วยภูมิปัญญา ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและ กฎหมายการศึกษา แห่งชาติได้กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็งของ ชุมชนโดยการจัดกระบวนการการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการ จัดการศึกษาและรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อบูรณาการให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่าง ชุมชน การส่งเสริมภูมิปัญญาไทยโดยทั่วไป รวบรวมผลงานที่เป็นภูมิปัญญาไทย มีการเก็บรวบรวม

ผลงานภูมิปัญญาชาวบ้านและศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ไว้อย่างเป็นระบบซึ่งสามารถเป็น ข้อมูลสืบค้นในการศึกษาเพื่อสืบสานแก่คนรุ่นหลังต่อไป ยกย่องผู้ที่มีผลงานด้านภูมิปัญญาไทย มีการควบคุมลิขสิทธิ์ภูมิปัญญาไทย

การจัดตั้งกองทุนภูมิปัญญาชาวบ้าน การส่งเสริมครุภูมิปัญญาไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดเป็นนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทย ดังนี้ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ย่อมมีสิทธิ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูพร้อมมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษาและการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหาร ช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติสาธารณะเสียภาษีและ สืบสานศิลปวัฒนธรรมของธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามกฎหมายบัญญัติรัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านการศึกษาและด้านวัฒนธรรม โดยส่งเสริมและสนับสนุน ความรู้รักสามัคคีและปลูกจิตสำนึกพร้อมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของชาติรัฐต้องส่งเสริมการ ดำเนินการตามนโยบายด้านเศรษฐกิจ โดยให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและขยายโอกาสในการ ประกอบอาชีพของประชาชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาไทยเพื่อใช้ ในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ทรัพยากรพลังงานและ ส่งเสริมการประดิษฐ์คิดค้นเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ รวมทั้งคุ้มครองทรัพยากรพลังงาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดเป็นนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษาและยกย่อง เชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาครุภูมิปัญญา หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าว มาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม และได้รับการยกย่องให้เป็นบุคคลตัวอย่างในชุมชน

ข้อมูลด้านจักสาน